

GÖTEBORGS UNIVERSITET

**Vilka teorier och metoder används i undervisningen idag
för att väcka lust till att läsa och skriva?**

Catia Larsson

LSÄ 600

Examinator: Lilian Nygren Junkin

Handledare: Rakel Johnson

Rapport nr: VT11-1170-2

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Vilka teorier och metoder används i undervisningen idag för att väcka lust till att läsa och skriva?

Författare: Catia Larsson

Termin och år: Vt.11

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Rakel Johnson

Examinator: Lilian Nygren Junkin

Rapportnummer: VT11-1170-2

Nyckelord: Undervisningsteorier, metoder, helord och avkodning.

Syfte och huvudfrågor

Syftet med studien är att fördjupa mina kunskaper som blivande pedagog i svenska om vilka arbetssätt som används för att utveckla läsningen i dagens skola. Studien syftar till att fördjupa kunskapen om olika teorier och respektive metoder som används i undervisningen i skolorna dagsläget.

Frågeställningar

Vilka undervisningsteorier används som inspiration i undervisningen?

Vilka arbetssätt används idag för att väcka lust för att läsa och skriva i klassrummet?

Metod och material

I min studie har jag använt mig av litteraturstudier samt gjort en enkätstudie i tre kranskommuner i Göteborgsregionen. Jag har utfört undersökningen bland pedagoger som arbetar i årskurs 1-2. Jag utgår ifrån en rapport ifrån Skolverket där jag kopplar olika teorier och metoder till de s.k. A – B - C – miljöerna.

Resultat

Jag anser att jag har fått svar på mina frågeställningar genom min enkätundersökning. Den sociokulturella teorin är den teori som de flesta pedagoger använder i sin undervisning. Arbetssättet kunde variera men de flesta pedagoger kombinerade LTG med Trageton metoden för att väcka lust för lära ut läs- och skrivmoment.

Sammanfattning

Här vill jag presentera en kort sammanfattning av min undersökning.

Jag ville ta reda på vilka teorier och metoder pedagoger använder sig av i sina klassrum. Detta tog jag reda på genom en internetbaserad enkätundersökning. Till undersökningen gjorde jag åtta stycken frågor som jag skickade till pedagogernas arbetsmailadress. Genom vald litteratur fördjupade jag mig i tre teorier, Behavoirismen, Konstruktivismen och det Sociokulturella perspektivet. Sedan fördjupade jag mig i fem stycken metoder, Bornholm modellen, Wittingmetoden, Läsning på talets grund(LTG), Storboken och Trageton metoden.

Av min undersökning fick jag reda på att den sociokulturella teorin är den som pedagoger väljer att arbeta utifrån.

Pedagogerna som har varit verksamma i flest år väljer att kombinera arbetsmetoderna. De kombinerade LTG, Trageton metoden och Storboken. De som har arbetat minst antal år kombinerade LTG och Trageton. Wittingmetoden var den metod som användes minst i min undersökning. De kombinerade även inriktningar och det var lika många lärare som använde ordavkodning som helords inriktning i sin undervisning.

Förord

Ett stort tack till Anna Belfrage som har stöttat, lyssnat och funnits behjälplig för mig samt min dotter Francisca, som har varit väldigt förstående till all tid detta arbete har tagit.

Jag vill även tacka de övriga bland annat min handledare, som har stöttat mig, läst och gett kommentarer på arbetet.

Tack för all hjälp!

Innehållförteckning

1. Inledning	s.6
1.1 Bakgrund	s.6
1.2 Syfte	s.6
2. Teoretisk bakgrund	s.7
2.1 Behaviorismen	s.7
2.2 Konstruktivismen	s.7
2.3 Sociokulturella teorier	s.8
3. Undervisningsmetoder	s.9
3.1 Bornholm	s.9
3.2 Witting	s.10
3.3 LTG	s.11
3.4 Storboken	s.13
3.5 Trageton	s.16
3.6 Sammanfattning	s.18
4. Tidigare forskning	s.20
4.1 A-, B- och C -miljöer	s.20
5. Metodbeskrivning	s.22
5.1 Metodval	s.22
5.2 Genomförande	s.23
5.3 Etiska överväganden	s.23
5.4 Studiens autenticitet	s.24
6. Resultat	s.24
7. Diskussion	s.26
7.1. Fortsatt forskning	s.29
Litteraturförteckning och andra källor	s.30
Bilaga 1	s.31

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Människan har förmodligen alltid varit en kommunicerande varelse. Språk är något som har enat oss och utvecklat vårt tänkande genom tiderna. Skriftspråket är något unikt för mänskligt språk och att kunna avläsa dessa symboler för olika språkljud har blivit något som varje människa måste kunna behärska för att kunna klara sig självständigt i vårt samhälle. God läsutveckling är något som är viktigt i dagens skola och samhälle. Detta är något som uttrycks i den nya kursplanen Lgr11 för svenska i grundskolan. ”Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker.” (Skolverket 2010:2) I skolan arbetar idag lärare med att göra läsning till en lustfylld och rolig upplevelse. Därför ville jag undersöka vilka undervisningsteorier och undervisningsmetoder pedagogerna använder sig av i undervisningen för att väcka lust med att utveckla barnens språk. Då skolan har förändrats genom åren har också metoderna och teorierna i undervisningen utvecklats till att passa dagens elever. När jag studerade de olika teorierna och metoderna, blev jag mycket nyfiken på hur pedagogerna använde metoderna rent praktiskt. Tyvärr har jag inte kunnat ta del av hur undervisningen kan se ut i verkligheten när man t ex använder sig av Tragetonmetoden, då den inte används på min VFU- skola. Därför ville jag fördjupa mig mer i de olika metoderna och teorierna i undervisningen och ta reda på hur man planerar undervisningen med respektive metod, för att skapa en lustfylld läsning och skrivning för barnen.

1.2 Syfte

Syftet med studien är att fördjupa mina kunskaper som blivande pedagog i svenska om vilka arbetssätt som används för att utveckla läsningen i dagens skola. Målet med detta arbete är att ta reda på vilka undervisningsteorier och undervisningsmetoder som används i skolor runt omkring i Göteborgsregionen. Studien ska fördjupa kunskaperna om de olika undervisningsteorier och undervisningsmetoder som används i skolorna.

1.3 Frågeställningar

Vilka undervisningsteorier används som inspiration i undervisningen?

Vilka arbetssätt används idag för att väcka lust för att läsa och skriva i klassrummet?

2. Teoretisk bakgrund

I det här kapitlet presenteras tre olika teorier som finns som grund för undervisningsmetoderna i dagens klassrum.

2.1 Behaviorismen

Behaviorismen är en inlärningsteori som har utvecklats ur positivismen på 30-talet. Denna objektiva kunskapssyn har utvecklats av empiriska studier. Inlärningsteorin användes ända fram till slutet av 1970, men sedan inträffade stora förändringar inom skolan som kom att förändra synen på kunskapsbedömning och därmed försvann denna inlärningsteori.

Behaviorismen som inlärningsteori baserar sig på tanken om människan som ett tomt kärl som bara ska fyllas på med den kunskap som läraren förmedlar till eleven. Detta ska göras stegvis och därför utförs många test för att kunna mäta vad eleven egentligen kan. Lärandet organiseras genom mycket repetitionsövningar för att förhindra att eleven glömmet. Allt som eleverna gör är mätbart. ”Genom att göra varje steg så kort som möjligt kan förstärkningen ske maximalt ofta medan de negativa konsekvenserna av att göra fel reduceras till ett minimum.” (Dysthe 2003, s.35)

Så här sammanfattar Dysthe behaviorismen i ett klassrum. (Dysthe 2003, s.35)

- ”Lärande sker genom att små kunskapsbitar ackumuleras.
- Inlärning måste organiseras sekventiell och hierarkiskt.
- Överföringen är begränsad och därför måste varje mål undervisas explicit.
- Man måste ge täta test för att garantera full behärskning innan man går vidare.
- Motivationen är något yttre och grundar sig på positiv förstärkning av många små steg.” (Dysthe 2003, s.35)

Läraren har en auktoritär roll i klassrummet och eleven är passiv i sin informations sökning. Med denna teori i klassrummet behövs det ingen dialog mellan lärare och eleven utan eleven tar emot kunskapen och lagrar den utan att behöva förstå den. Ju mer eleven lär sig desto mer utvecklas den. Med denna syn på kunskap ses människor som likadana, dvs. att man har samma intelligens, samma sorts förutsättningar och liknande bakgrund och det är förutsättningen för att denna teori ska kunna fungera i undervisningen.

2.2 Konstruktivismen

Till skillnad från behaviorismen kom konstruktivismen, som lanserades av Piaget (1980) att baseras på inre processer och eleven ses inte längre som ett tomt kärl som ska fyllas på med kunskap. Eleven betraktas istället som en aktiv kunskapsörstig individ. ”Att människor inte är oskrivna blad utan istället försöker människan skapa en förståelse av de sammanhang hon ingår i.” (Claesson 2002, s.26) Jean Piaget (1896-1980) var biolog, psykolog och filosof och han studerade sina egna barns utveckling och det var så han kom fram till sina stadieteorier. (Claesson 2002, s.25) Piaget utvecklingspsykologi bygger på dessa stadieteorier vilket fungerar som en steg där barnet klättrar allt högre allt eftersom det växer upp.

Denna stadieteori skulle man kunna kritisera, eftersom Piaget menar att en elev inte kan hoppa över ett steg och gå över till nästa, eftersom hans teorier bygger på det logiska och det abstrakta tänkandet. För att denna undervisningsteori ska fungera i undervisningen måste läraren ha en mycket god insikt vad eleven har för erfarenheter och kunskaper. Det kan bli svårt om man har en stor klass med 30 elever att veta exakt vad varje elev befinner sig just då

och hur de tänker. Undervisningen sker hela tiden ifrån var eleven befinner sig och läraren ska bygga på efter elevens utvecklingsnivå. Det blir en undervisning som hela tiden måste vara individanpassad. Då kan inte heller elever testas och bedömas på samma sätt då de hela tiden befinner sig på olika stadier.

Enligt Claesson fungerar ett konstruktivist klassrum så här: (Claesson 2002, s.26)

Lärarens roll	Tillhandahåller erfarenheter som gör det möjligt för eleverna att skapa mening
Elevens roll	Konstruerar aktivt mening
Intellektuellt tillstånd hos eleven	Omfattar ofta starka idéer som bygger på tidigare erfarenheter
Lärandet beror av	Den yttre lärandemiljön och elevernas idéer och erfarenheter
Att lära är	Att justera eller byta existerande idéer
Att kunna innebär	Att kunna relatera, komma ihåg och använda i nya situationer
Kunskap är	Något som konstrueras av varje individ

2.3 Sociokulturella undervisningsteorier

Lev Vygotskij är den som har grundat de sociokulturella teorierna om lärande. Vygotskijs teorier är inspirerade av konstruktivismen och var överens om många punkter men en skiljde dem åt. Piaget fokuserade på den enskilda människan men Vygotskij på den sociala miljön. Kunskap är för Piaget konstruerad av varje individ medan för Vygotskij konstrueras kunskap genom samarbete i en kontext.

Här nedan följer sex stycken viktiga begrepp som förklarar hur Sociokulturella teorin ser på lärande utifrån presentationen i Dysthe (Dysthe 2003, s.42)

1. Lärande är huvudsakligen socialt. Interaktionen mellan lärare och elever är viktig för hur elever lär sig. Genom att delta i olika diskurser och att ta till sig olika idéer i klassrummet och sedan samtala om det i andra sammanhang. Läroprocessen är social, dvs. att lära sig att delta i diskurser och praxis i de olika grupper man tillhör, är således en del av lärandet. (Dysthe 2003, s.44)

2. Lärande är distribuerat Eftersom kunskapen är fördelad måste allt lärande vara socialt. I ett klassrum har alla elever olika kunskaper. Till exempel, en elev är kanske väldigt duktig på att stava och en annan på att skriva. Om dessa elever samspekar med varandra kan de hjälpa varandra och att bli bättre på sina områden. Genom att kombinera varandras kunskaper har man öppnat för nya lösningar för elevers lärande. (Dysthe 2003, s.44)

3. Lärande är medierat. Med mediering menar Vygotskij som förmedling, alltså det stöd som eleven behöver för att utveckla sina kunskaper. Medierande redskap kan vara en dator, böcker, tv, film. Det kan även vara läraren eller en kamrat. Det viktigaste redskapet vi har är språket och det är med stöd av språket vi kommunicerar och interagerar med varandra. Då uppstår lärande. (Dysthe 2003, s.45-46)

4. Lärande är deltagande i en praxis. Enligt Wengner (Lave 1998, s.14) lär vi oss genom handlingsgemenskap alltså som handlade människor men andra. (Dysthe 2003, s.46)

De menar, att det inte är det direkta sociala samspelet mellan människor som är det mest viktiga utan hela skolmiljön bidrar till en praxisgemenskap d.v.s. att skolans regler och hela verksamheten påverkar individens identitet.(Dysthe 2003, s. 64)

5. Lärande är situerat. Här ses situationen och sammanhanget som centralt för lärande. Hur ett barn lär och situationen där den lär är en mycket viktig del av det som lärs.(Dysthe 2003, s.42)

6. Språket är grundläggande i läroprocesserna. Genom att lyssna, samtala i samverkan med andra utvecklas barnens färdigheter. Det är just i interaktion med andra med hjälp av språket som mening och förståelse uppstår. Allt barnen gör sker igenom en kombination av språklig och praktiskt interaktion oavsett om de leker eller håller på att lära sig något. (Dysthe 2003, s.48)

3. Undervisningsmetoder

Syftet med följande avsnitt är att koppla teorierna kring lärande till lärarnas undervisning genom att presentera vilka metoder som lärarna som jag undersöker bör ha kunskap om för att lära barnen att läsa och skriva.

3.1 Bornholm

Lundbergs och Herrlins bok *God Läsutveckling(2003)* handlar om varierande övningar för att utveckla ett läsintresse för barnen. Denna metod är baserad på ljudmetoden där man börjar först med ljuden för att sedan bygga upp bokstäverna till ord.

Lundberg och Herrlin delar upp övningarna i fem dimensioner. (Lundberg, Herrlin 2003)

Fonologisk medvetenhet.

Barnen måste kunna bryta ner ordet utan att bry sig hur det sägs, vad det betyder eller hur det låter utan bara titta på bokstäverna i sig. Om man tar till ex: ord som börjar på samma bokstav, grön, gul och groda så låter inte dessa ord likadant, men alla tre börjar på samma bokstav. När eleven förstår detta första steg har den fått upp sin fonologiska medvetenhet. Då har barnet sett ett sammanhang och att orden, går att bryta ner och koppla det till de ensamma bokstäverna, tillsammans med andra bokstäver bildar ord. Den fonologiska medvetenheten ökar också ett intresse för att läsa och skriva.”För att förstå hur bokstäver kan representera språkljud, krävs att man inser att de talde orden går att dela upp i bitar av fonemstorlek.” (Lundberg, Herrlin 2003, s.11) Lundberg och Herrlin har gjort övningar till varje dimension för att hjälpa barnet i sin undervisning. Som stöd för läraren finns också ett kartläggningsschema av elevernas utveckling.

Ordavkodningen

”Ordavkodningen bygger således på att den fonologiska medvetenheten har utvecklats.” (Lundberg, Herrlin 2003, s.13) När barnet har kommit till detta stadium har det börjat se alla skrivna ord runt omkring sig, t ex, matlistan på kylskåpet, skylten som sitter på ytterdörren osv. Barnet börjar skriva av orden ifrån sina favoritböcker och detta härmande är ett stort steg i utvecklingen. Barnet börjar lägga fokus på hur sammansättningen av ord blir till ord. (Lundberg, Herrlin 2003, s.13)

Flyt i läsningen

”Elever som läser flytande kan identifiera ord och förstå samtidigt.” (Lundberg, Herrlin 2003, s.14) Vad Lundberg och Herrlin menar med flyt i läsningen är att om barnet inte har flyt i sin läsning är det för att kraften ligger i ordavkodningen och då kan inte barnet koncentrera sig på text förståelsen. Om barnet behöver ljuda sig fram har den fortfarande inte automatiserat sin läsning utan behöver mer träning.

Läsförståelse

”Avkodning av ord utan förståelse är ingen läsning.”(Lundberg, Herrlin 2003, s.53) Läsförståelse har inget med ordavkodningen att göra utan det är budskapet i texten och att lära sig att läsa mellan raderna. Det är något som barnet som barn förstår tidigt och lär sig att gissa meningen i texten. Men nu ska barnet läsa av orden och förstå texten utan att behöva gissa. (Lundberg, Herrlin 2003, s.14)

Läsintresse

De första fyra stadierna handlar om barnens kunskaper och färdigheter. Det sista stadiet är koncentrerat på att barnen ska känna läslust när de läser och att öka intresset för alla slags texter. För utan viljan och intresse för att läsa böcker, blir det ingen vidare utveckling av förståelsen vid läsning av olika slags texter. Därför är det viktigt att läraren inte enbart använder sig av övningstexter utan visar barnen vad det finns för texter för att motivera barnen men också öka nyfikenheten för en fortsatt läsning utanför skolan. Tiden i skolan räcker inte till utan barnen måste vara aktiva utanför skolan för att hela tiden bygga upp sitt ordförråd, men också sin läsförståelse, och för att göra detta måste de läsa varierande texter. (Lundberg, Herrlin 2003, s66.)

3.2 Wittingmetoden

Den s.k. Wittingmetoden har utvecklats av Maja Witting som också har gett dess namn. I *Metod för läs och skrivinläring* (Witting 1985) beskrivs hur man arbetar rent konkret med Wittingmetoden.

Enligt Wittingmetoden så börjar man att lära sig vokalerna i ordningsföljden **a, i, o, e, ö, å, y, ä, u** och konsonanterna **l, s, m, p, f, k, u, t, r, b, n, g, j, d, h**. Med hjälp av dessa bokstäver bildar man ord. Man börjar med vokalerna **a, i, o** för att de är svårast att höra i orden då de låter annorlunda beroende på om det ska vara lång eller kort i t ex ord som, katt och karl. Vokalerna är viktiga bärande element i vårt språk och därför ska barnen bekanta sig med dem först. (Witting 1985, se särskilt övningarna i bilagan s.119.)

Hur arbetar de med språkanalys?(Witting 1985 s.54)

Om barnen arbetar med bokstaven **a** inleder läraren med en ljudsaga. Läraren ställer frågor kring sagan som får barnen att tänka på vilken bokstav ordet börjar med eller slutar på. Allt arbete är för att öka medvetenheten om språkljuden, för att barnen ska förstå kopplingen mellan bokstav och ljud. De arbetar med att ge barnet en upplevelse av språket genom att barnen diktar egna ljudsagor som läraren skriver ner. Denna ljudsaga kan barnet få uppläst då och då tills de kan läsa den själva. Detta skapande är också viktigt för barns förståelse

d.v.s. att de ritar egna tecknade serier av sagan för att beskriva en situation eller en specifik händelse. Olika slags skapande kan också användas för att berika barnens språkförmåga.

Arbete med sammanljudning. (Witting 1985, s.60)

När barnen har lärt sig vokalerna börjar man med att sammansätta de med konsonanter. Ex skriver läraren på tavlan bokstäverna *l.....a, a.....l* med ett avstånd, när barnen har förstått sammansättningen av ljudet närmar man bokstäverna *la, al*. Barnen övar att höra och att känna orden i munnen hur ljuden låter, för att öka tydligheten mellan konsonant och vokal. Vokalljuden och konsonanter presenteras i slutet av orden exakt som de låter. T ex *ha, bi, ko, se, öl, is, kö, få*. Barnen övar fler kombinationer tills de kan höra och skriva ner dem utan hjälpmedel. Alltså finns det inget runt omkring i klassrummet som barnen kan ta hjälp av, utan barnen tränas i att lyssna enbart på lärarens uttal. Barnen tränar mycket på detta tills de kan skriva ner det på papper. ”Att lyssna och skriva kan ha en avgörande betydelse, när det gäller att lära sig skilja ut språkljuds och teckens karaktär.” (Witting 1985, s.58) Barnens träningsinnehåll kan variera beroende på hur långt de har kommit. Målet är att alla barn når automatiseringen. Lärarens ansvar är att se till att samtliga barn har förstått momentet för att gå vidare till nästa.

När barnen kan symbolfunktionen och ljudsammansättningen fortsätter de med att associera ord med hjälp av det de har lärt sig. Ex: *el, elgitarr, is, ishockey, al, aldrig*. Barnen provar sig fram i språket och kombinerar det ord de kan med hjälp av de kombinationer de ha lärt sig. Dessa kombinationer forceras inte fram utan barnen arbetar i egen takt. Barnen får själva upptäcka de kombinationer de kan nu göra. Nu måste man samtala med barnen att ord inte alltid skrivs som de låter. Ex: *såva, sova, låva, lova*. Barnen ska skriva de ord de kan behärska ljudenligt stava annars ska de inte skriva orden, utan ord de inte kan ska bara sägas muntligt. ”Att arbeta med språket betyder inte nödvändigtvis att skriva ner ord.” (Witting 1985, s. 60) Den muntliga språkträningen bygger på att barnen kan berätta om sina erfarenheter i olika former såsom i dialog eller genom dramatisering. Detta blir en övning som sedan skrivs ned på papper.

Fri läsning (Witting 1985, s.63)

De första texter som barnen läser är små texthäften som innehåller elevnära texter. Skrifterna är utan bilder, övningar eller kontrollfrågor. Det är bara läsoplevelsen som är betydelsefull. Texthäftena fungerar som bryggor för andra slags texter, böcker, tidningar och allt annat som barnen kan få tag i och läsa. Att det saknas bilder till texterna är för att barnen ska använda sin fantasi och skapa sig en egen bild av karaktärerna i texterna. Så här övar barnen tills de ha knäckt läskoden och kan själva läsa på egen hand. De texthäftena har Witting själv skrivit ”Att läsa utan bild och läsebok del 1, 2.” (Witting 1985, s. 138).

3.3 Läsning på Talets Grund

Läsning på talets grund (LTG) är en metod som baserar sig på barnets tal och erfarenheter som man kan använda i skolan för att lära sig läsa och skriva.

Barnet i sex, sju års ålder använder det talade språket på ett mycket effektivt sätt. Barnet kan yttra känslor, dela med av sin fantasi och tala om vad den vill eller inte. (Leimar 1974, s.18) Beroende vad barnet har för uppväxtmiljö kommer det att använda språket på olika sätt.

Genom hur språket används av barnen kan man koppla det till sin sociala miljö, t ex om ett barn har en fotbollsintresserad pappa, då kommer barnet att ha en god kunskap utav olika begrepp, som är kopplade till fotbollen. Ett annat barn har t. ex en mamma, som tycker om konst, vilket kan påverka barnet till att ha en god kännedom om olika konstnärer. Så varje barn som börjar skolan kommer att ha varierande erfarenheter av språket med sig hemifrån.”Tänkandets utveckling bestäms av språket, det vill säga av tankens språkliga verktyg och av barnets sociokulturella erfarenheter.(Leimar 1974, s.23)

Vad är LTGmetoden?

Läsning på talets grund(LTG) arbetades fram av lågstadieläraren Ulrika Leimar under 60-70 talet. Denna metod är till för att hjälpa barn att utveckla deras, läs- och skrivförmåga. LTGmetoden utgår ifrån barnets eget talade språk och vad för erfarenheter barnet har med sig ifrån sin sociala miljö. Med hjälp av barnets språkliga erfarenhet utvecklar läraren en pedagogisk miljö, en individanpassad undervisning som är öppen för egna undersökningar av språket. ”LTG är en individuell läsinlärning utgående från och växelverkande med barnets egna upplevelser och barnets tänkande, så som det kommer till uttryck i dess tal.”(Leimar 1974, s.64) LTGs grundprinciper bygger på att det övningsmaterial som barnen arbetar med är taget ur barnens egna producerade texter.(Larsson, Naucclér, Rudberg 1992, s.32)

För LTG -metoden finns det sex stycken huvudpunkter(Leimar 1974, s.64)

1. Vid läsanvisningar är det barnets eget språk som ger materialet som de ska arbeta med. Det ska vara barnens egna ord och ord de har gemensamma erfarenheter av eller så kan det vara en speciell händelse där barnen kan använda sig av sitt språk för att återberätta. Sedan arbetar de med ord ur texten som de har skrivit tillsammans med läraren.
2. Barnen kopplas direkt till att förstå att det skrivna ordet betyder något.
3. Alfabetet finns tillgängligt framme i klassrummet.
4. Övningar i ljudanalys och sammanljudning. Dessa övningar är individanpassade. Barnen arbetar efter egen takt och intresse. De arbetar med att koppla förbindelsen mellan bokstavstecken och motsvarade ljud.
5. Läsinlärning övas samtidigt i samband med den fria skrivningen.
6. För att arbeta upp läsintresset, för att utveckla läsinlärningen, finns det alla slags böcker tillgängliga såsom litteratur bilderböcker, sagoböcker, böcker på band osv.

LTGmetoden är delad i fem olika faser.

1. Samtalsfasen. (Leimar 1974, s.88)

Denna fas handlar om de samtal läraren har med barnen i grupp. Samtalen kan ha olika teman beroende på vad de har kommit överens om. Samtalen kan handla om barns iakttagelser av t. ex, en händelse, en situation, ett föremål eller ett experiment som de har arbetat med i klassrummet. Dessa samtal utvecklar barns medvetande om språk, deras tankar och att formulera dessa i ord.(Larsson, Naucclér, Rudberg 1992, s.34)

2. Dikteringsfasen. (Leimar 1974, s.90)

Denna fas kan ske direkt efter samtalsfasen. Barnen diskuterar tillsammans med läraren vad för text som ska skrivas ner. Allt läraren skriver måste godkännas av hela gruppen. Detta blir den gemensamma texten som växer fram.”Barnen kan se hur tal blir skrift, förstå att text betyder något, att skrift kan vara nedskrivet tal.”(Larsson, Naucclér, Rudberg 1992 s.34) Hela tiden jämför barnen det talade språket med den skrivna texten som läraren antecknar tillsammans med barnen.

3. Laborationsfasen. (Leimar 1974, s.94)

Barnen laborerar med texten de har tagit fram dagen innan på dikteringsfasen. Då skriver läraren orden i texten på pappersremсор. Enstaka ord, enstaka bokstäver, ändelser eller meningar. Barnen övar på att följa med i texten utefter raderna medan alla läser texten i kör. Vissa barn läser på riktigt, andra läser utantill. ”Läsinläringen bygger på analys av det talade språket och en jämförelse mellan det talade språket och skreven text.”(Leimar 1974, s.65)

4. Återläsningsfasen. (Leimar 1974, s.98)

Nu är vi på nästa bearbetningsfas. Läraren har skrivit ut texten och varje barn får var sitt exemplar. Detta blad blir arbetstexten som de kommer att arbeta individuellt med. Barnen arbetar i grupp, men får individuella uppgifter, det är övningarna som gör att barnen utvecklar en förståelse för bokstäver och dess ljud. (Larsson, Nauc ler, Rudberg, s.35) Läraren pekar långsamt ord för ord på texten som barnet löser upp. Barnet blir mer s ker, allteftersom tiden g r och läser till slut ut orden. De ord som barnet inte behärskar stryks under på pappret och barnet f r över dem på ordkort för att arbeta mer med dem.

5. Efterbehandlingsfasen. (Leimar1974, s.102)

Under denna fas ska barnen arbeta med sina ord som de missade i  terl sningsfasen. Barnet kan rita till en bild för att underlätta minnet. Barnet skriver på varje ordkort och övar på orden igen. Detta kan de göra genom att skriva orden, illustrera, öva på stavningen, genom att böja orden, skriva motsatsord eller att skriva nya meningar där ordet igår (Larsson, Nauc ler, Rudberg 1992, s.35) Alla övningar  r för att underlätta för barnet att komma ihåg och förstå ordet.

3.4 Storboken och lillboken

Storboken och lillboken  r en helordsbaserad metod som introducerar barnen in i läsning och skrivning och är framtagen i Nya Zeeland.

Alla barnen samlas kring storboken och lyssnar och följer med i texten, oavsett om de kan l sa eller har någon kännedom om bokstäver. Storboken  r ett sätt f r barnen att knyta an till den högläsningen de är vana vid hemifrån. Barnen tycker att det är roligt och spännande att arbeta med storboken för att det  r något som känns bekant. Innehållet i storboken  r kopplat till barnens egna erfarenheter. Genom arbetet med storboken kommer barnen på den alfabetiska koden som bjuder in till en vidare utveckling av att l sa och skriva. Två viktiga mål som storboken kan bidra med  r, att ge stimulerande och roliga läsupplevelser åt alla barn och att hjälpa barnen att lära sig att l sa och skriva och utveckla detta.(Björk, Liberg 1996 s.46)

Arbetet i storboken delas upp i tre faser.

Hur man arbetar med dessa faser är varierande beroende på hur gruppen ser ut. Arbetet kan anpassas så att den passar in i just den barngruppen man har . Jag kommer att skriva enligt Björk och Libergs anvisningar. (Björk, Liberg 1996)

1. Upptäckarfasen(Björk, Liberg 1996 s.48)

Under denna fas är syftet att erbjuda barnen meningsfulla texter. Man presenterar texten och barnen får lyssna, se hur texter ser ut och hur den låter för att bygga upp en god förförståelse. När man presenterar en bok är det viktigt att man från början bygger upp stora förväntningar att boken är mycket spännande för att fånga barnens intresse. Då vill de verkligen vara delaktiga i bokens text och budskap. Man börjar med att visa bokens framsida i syfte att involvera barnen direkt i sagan. Sedan börjar man med att ställa frågor kring bokens utsida och titel och visar bilderna för barnen.

Frågor som kan ställas kan vara exempelvis, vad tror ni boken handlar om? Vad tror ni författaren vill berätta? Vad ser ni på bilderna? Samtalen kring boken är mycket viktiga för att riktigt kunna engagera barnen i storbokens texter. För att de ska kunna förstå att texten har ett budskap, något som författaren vill berätta. Kan barnen göra denna koppling kommer de att förstå att de själva också kan skriva för att berätta. ”Barnen bekantar sig således med boken som ett fenomen och får på så sätt en förebild för egen produktion.”(Björk, Liberg 1996, s.48) Storboken kan se ut på annorlunda sätt och innehålla olika slags texter. Eftersom storboken varierar i sina texter introduceras barnen tidigt i olika genrer.

Sagor och berättelser

Om storboken innehåller en saga eller berättelse är det betydelsefullt att visa illustrationerna och ställa frågor om dem innan man byter till nästa sida. Genom bilderna får barnen många ledtrådar att läsa av och de lär sig att uttrycka sina tankar för att vidareutveckla dem till det skrivna språket. ”Samtalen hjälper barnen att bli medvetna om vad som händer i deras huvuden då de lyssnar på sina egna och kamraternas kopplingar.”(Stensson 2006, s.70) Det här gör barnen mer intresserade av sagan eller berättelsen. Samtalen måste hela tiden styras så att barnen inte tappar tråden. En god lässtrategi bygger på dessa samtal och barnens antaganden och gissningar. Med hjälp av sina erfarenheter och tankar bygger de upp en förförståelse av texten. ”All genuin och aktiv läsning bygger på en sådan process.”(Björk, Liberg 1996, s.46) Även om barnen ännu inte kan läsa upplever de ändå att det är så man läser och en förståelse utvecklas. Det är mycket angeläget att barnen upplever att läsningen är glädjefylld. Bilderna är också en viktig del av samtalen då de hjälper till att bygga upp en förståelse av texten samtidigt som de stödjer barnen att minnas textens budskap. Bilderna underlättar läsningen och tillåter barnen att se om deras gissningar stämmer överens med deras fantasi. ”Bilderna ska fungera som en länk in i textförståelsen, på samma sätt som den fysiska verkligheten gör när man talar.”(Björk, Liberg 1996, s.50)

Dikter och ramsor

När man läser dikter och ramsor, fungerar det inte på samma sätt som med sagor, utan nu bearbetas texten med en språklig medvetenhet. Det blir en annan rytm i språket och mer upprepningar som barnen fort känner igen. Det blir snabbt lätt för barnen att känna igen rimmen och ramsorna och är därför mycket roligt. Det är lätt för dem att fylla i med egna rim vilket ger barnen en känsla av delaktighet samtidigt som de får en chans att experimentera med språket, hur det låter och hur det känns i munnen. ”Att få uppleva hur både ögats och örats språk möts är mycket utvecklande för barnens språkliga medvetenhet, vilket i sin tur underlättar skrifttillgänglighet, att läsa sig läsa och skriva.”(Björk, Liberg 1996, s.50)

Det är viktigt, att läraren läser med engagemang och inlevelse och gärna med en stark röst som gör det hela mer dramatiskt. Man betonar rim och ramsor för att fokusera uppmärksamheten på texten. Det är mycket viktigt att läraren pekar på varje ord, så att barnen

kan följa med blicken allteftersom läraren läser högt. Det är vid den gemensamma läsningen som barnen ser den skriftliga formen på orden. I denna fas uppmuntras barnen att upptäcka ord som de finner spännande för att lättare minnas dem som ordbilder, för att senare gå in och bryta ned dem till mindre bitar, alltså bokstäver. Efter att ha högläst texten en gång och samtalat kring den, lyfts svåra ord fram, lätta ord, och ord som de märker ofta kommer i texten. När läraren känner att barnen har en bra förförståelse av texten, kan den läsas en gång till.

Allteftersom läraren läser högt och följer varje ord genom att peka, läser barnen tillsammans i kör. Vissa elever kanske redan kan texten utantill, medan andra läser tyst och bara följer med blicken på orden. Oavsett hur de gör, är alla delaktiga på sitt sätt och lär sig. Barnen kommer att stämma in när de känner igen rim och ramsor som upprepas ofta. Läraren kan utmana dem genom att ljuda ut en bokstav i ett ord och peka ut den i texten. Detta ger barnen möjlighet att fästa uppmärksamheten vid hur viktig den första bokstaven är för att känna igen ett ord. Som en uppföljning av den gemensamma läsningen, kan man förnya det de har arbetat med.

Genom att barnen får rita egna bilder till den gemensamma texten, fördjupar de sin förståelse. De kan också sätta upp ett teaterstycke som koppling till det de har läst i klassrummet. Då lyfts deras förståelse fram av hur de har tolkat karaktärerna i texterna. På så sätt blir det en ytterligare tolkning av språket och hur man kan arbeta med det. Redan nu kan man uppmuntra barnen att försöka skriva själva. De behöver inte ha stor bokstavskunskap utan skriver vad de kan. Det viktigaste är att barnen är aktiva och intresserade, så stödjer läraren med fortsatt utveckling. I början kommer de att bara skriva av men sedan, allteftersom tiden går, kommer barnen att börja koppla ljud till bokstav och så småningom skriva själva.

2. Utforskarfasen (Björk, Liberg 1996, s.53)

I utforskarfasen arbetar läraren tillsammans med barnen med att koppla ljud till bokstav och hur man sammankopplar dem till ett ord. Barnen läser tillsammans igen medan läraren pekar på varje ord. Texten bör läsas många gånger tills alla känner igen orden och kan koppla ljud till bokstaven. Barnet lär sig att följa orden med ögat, hur orden ser ut skrivna och höra ljuden till orden. Läraren ska hela tiden vara tydlig med att ljuda varje ord för att barnen ska förstå kopplingen mellan ljud och bokstav. I sagan eller i rim och ramsor finns det olika språkliga strukturer som man ska arbeta efter så att barnen förstår, t ex om bokstaven **S** kommer upprepat, som första bokstaven i orden **SUNE SOVER SÖTT** så ska de se ett mönster i språket.

De ska se att alla orden börjar på samma bokstav, men de ska också höra att de inte låter samma. Då arbetar man steg för steg med att arbeta in de andra bokstäverna. Då börjar de förstå principen mellan bokstavstecken och ljud. (Björk, Liberg 1996, s.60) Nu kan man börja utmana barnen med olika laborativa övningar i klassrummet, genom att använda orden ifrån texten och skriva på tavlan bara det första bokstaven, eller skriva hela ordet beroende på hur långt gruppen har kommit. Man kan, genom lekar med bokstäverna eller hela ord, för att hålla upp intresset för det skrivna ordet göra, så att barnen känner igen orden och med tiden känner igen allt fler ord. Det är viktigt att ta vara på barnens skapande när man knyter an till bokstavsträning och läsningen. Läraren ska fortsätta med att läsa mycket för barnen, men det viktigaste i denna fas är att uppmuntra barnen till att skriva så mycket de själva kan, eller tillsammans med kamraterna.

3. Själständiga fasen (Björk, Liberg 1996, s.69)

Under denna fas arbetar man mer med storbokens mindre kopia, lillboken. Barnen ligger på olika utvecklingsnivåer, då vissa läser nu utan problem och andra arbetar fortfarande med att koppla ljud och bokstav men kan ordbilder utantill. Nu är syftet att fördjupa läserfarenheterna till ett mer utvecklat läsande på det individuella planet. Samtalen är fortfarande en central del av läsutvecklingen.

De samtalen fungerar som en morot för barnens läsintresse och vilja att lära sig att läsa. Barnen förstår att genom mycket gemensam läsning tillsammans, så de kommer att kunna läsa själva till slut. I denna fas arbetar barnen mer enskilt och på sin individuella nivå. Barnen indelas i grupper beroende på hur långt de har kommit i utvecklingen. Den gemensamma läsningen kvarstår, men nu läses det i mindre grupper och med lillboken istället för storboken. Barnen kan nu läsa själva, men de behöver fortfarande handledning av läraren. Barnen uppmuntras i att läsa högt för föräldrarna för att läsa bättre. Detta är mycket viktigt för barnen, då de får en känsla av att det de läser är betydelsefullt.

3.5 Trageton

Denna metod stödjer sig på att barn lär sig att läsa och skriva med datorn som redskap. Jag ska beskriva hur Arne Trageton föreslår hur man kan arbeta med datorn i barns läs- och skrivundervisningen.

Idag har nästan alla en dator hemma och använder den flitigt till att göra allt möjligt från att betala räkningar, till att spela, eller läsa tidningen på nätet. Datorn som hjälpmedel blir ett mycket inbjudande sätt att introducera barnen i läs- och skrivvärlden. Det första man ska göra när man ska introducera Trageton är ha en god kontakt med föräldrarna och ge dem viktig information om hur läraren har tänkt sig att arbeta med att närma sig bokstäver med datorn som hjälpmedel. Eftersom detta är ett mycket nytt sätt, är det viktigt att föräldrarna är väl insatta i arbetssättet.

Här är delar av ett orienteringsbrev som skickades ut till föräldrar som användes som underlag. ”Genom att leka med tangentbordet gör eleverna sig först bekanta med de bokstäver som längre fram kommer att vara underlaget till ord och satser. Muntligt språk, textskrivning, meningsfull läsning och tematisk baserad undervisning. Det kommer att knappast att förkomma någon undervisning alls. Barnen styr själva hur deras lärande ska gå till.” (Trageton 2005, s.56).

Bokstavstest(Trageton 2005, s.56)

Det är viktigt att göra ett bokstavstest i början av terminen. Testet är till för att ta reda på hur många bokstäver varje enskilt barn kan. Bokstavskunskap är nyckel till goda läsfärdigheter. (Trageton 2005, s.56) Testet ska inte utföras i alfabetisk ordning, då barn oftast lär sig att rabbla bokstäverna i ordning t ex. A; B; C utan att egentligen förstå innebörden. Bokstäverna ska istället visas i oordning blandat med stora och små bokstäver. Det är stora variationer mellan barnens bokstavskunskap. Vissa barn känner bara till de stora bokstäverna och de som finns i deras namn.

Här följer ett exempel på hur ett test kan se ut.

A	a	H	h	C	c	Q	q	E	e	F	f	G	g	Ä	ä	I	i	Y	y
X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X					X	X	X	X

Läraren kryssar för varje bokstav som barnet kan och i slutet av varje termin gör man samma test för att utvärdera barnens bokstavsutveckling.

Alfabetet

Enligt Tragetonmetoden så underlättar inte bilderna, som oftast är kopplade till alfabetet. Barnen ser för det mesta inte sambandet mellan bilden och bokstaven. Det är bättre att barnen själva illustrerar bilder till sina bokstäver. Därför ska alfabetet hänga lite överallt i klassrummet med både stora och små bokstäver. Det är viktigt att sätta fast små kopior av alfabetet på alla arbetsborden, så att barnen kan se dem varje dag.

Denna planering är exempel på hur barnen arbetar med läs- och skrivundervisningen under det första skolåret.

1. Bokstavsräckor.(Trageton 2005, s.66)

Barnen står två och två vid en dator och trycker på alla tangenter. De trycker och det går fort och barnen gör detta som en lekfull övning. Sedan skriver de ut sina bokstäver. Barnen är mycket exalterade när de får sina utskrivna bokstäver. Barnen arbetar alltid två och två för att stödja varandra språkligt, men också tekniskt. När barnen paras ihop för att arbeta med datorn, har de olika förkunskaper beträffande bokstäverna. Barnen turas ofta om att byta plats vid datorn för att inte bli uttråkade. Så sätt kan de hjälpa varandra mer med bokstäverna och med det tekniska. Men det är inte bara en lek att sitta och skriva ut på datorn, utan de utskrivna orden kommer att bli deras övning i att arbeta med bokstäverna i alfabetet.

För varje bokstav de har skrivit ut ringar de in med en färg. De upprepar bokstaven högt och antalet gånger de har skrivit bokstaven. På detta sätt övar de in matematiken också. Under det första året arbetar barnen så här med bokstäverna. Sedan förs bokstäverna in på ett annat blad där barnen övar var för sig att skriva bokstaven för hand. Dessa blad kommer till slut att bli en alfabetsbok. Barnen kan arbeta med flera bokstäver åt gången. Barnen bör arbeta individuellt med de bokstäver de är intresserade av för bästa inläring och för att hålla intresset uppe. Istället för att följa en specifik bok för att lära sig en bokstav i taget tycker Trageton att egenproducerade bokstavsböcker är mycket mer inspirerande för barnen då de får arbeta med de bokstäver de vill. Inläringen blir mera lustfylld. Arbetet bli individuellt och varje barn får en chans att arbeta efter egen takt med sina bokstäver.

Hur barnen ska skriva på datorn?

Hur barnen skriver på datorn med sina fingrar har blivit en viktig del av träningen. För att underlätta för framtida skrivning på datorn får barnen olika hjälpmedel som visa var händerna ska vara på tangentbordet.

2. Bokstavsräckor (plus förnamn) (Trageton 2005, s.66)

Nu vill barnen börja skriva sina namn. Barnen ljudar sina namn medan de skriver. Barnen turas om att skriva sina namn och blir så glada när de har klarat av att göra detta. När barnen har stått och skrivit vid datorn en stund, skriver de ut sina kombinationer av siffror och bokstäver: Varje barn får sitt exemplar av det de har skrivit tillsammans.

Barnen ringar sedan in bokstäverna med olika färger och räknar ut antalet gånger de har skrivit all bokstäver och siffror. På detta sätt får barnen in matematiken i samband med bokstavsövningen.

3. Bokstavsräckor representerar en berättelse. (Trageton 2005, s.67)

Barnen uppmuntras att skriva egna små berättelser. De kan arbeta under ett tema och skriva fritt på datorn. Läraren renskriver barnens texter på höger sida av bladet. Barnen ritar till sina texter. Läraren har en roll av en sekreterare då han/hon renskriver barnens berättelser. Läraren skriver det korrekta på datorn och klistrar sedan det in bredvid barnens egna skrivna texter. Barnen läser sedan det i par i kör medan läraren pekar på varje ord. Sedan klipper barnen ut texten och limmar fast texten på sin teckning. Barnen kan inte läsa på riktigt utan gissar sig fram med hjälp av sina teckningar och med hjälp av minnet. Denna text övar barnen mycket på och pekar ord för ord och kan snart urskilja de viktigaste orden i texten. De får även dessa texter i läxa att läsa högt för föräldrarna. Texterna är inte långa ca 5-7 meningar långa för att det inte ska bli för svårt. Detta underlättar för de barn som inte har kommit lika långt i sin läsutveckling.

4. Enstaka ord och bokstavsräckor som representerar en berättelse.(Trageton 2005, s.69)

Ett viktigt steg i utvecklingen är att ord börjar dyka upp i barnens bokstavsräckor. Nu börjar barnen fråga hur ord stavas. Läraren hjälper till genom att ljuda ordet så tydligt som möjligt.

5. Ordböcker. (Trageton 2005, s.70)

Nu klarar barnen med hjälp av läraren att skriva ut vissa ord av texten men resten blir fortfarande hemlig skrift. Nu gör barnen egna ordböcker med hjälp av nyckelorden i berättelsen eller med de ord som de nu kan skriva. Ordboken behöver inte börja på bokstaven A utan barnen börjar med vilken bokstav som helst. I boken ritas det bilder till orden, då det skapande momentet är en viktig del av förståelsen av ordet. När barnen har kommit igenom hela alfabetet sätter de ihop alla sidor i alfabetisk ordning. Denna ordbok är enbart baserad på barnens egna ord. De arbetar med den i egen takt och enskilt under terminen.

6. Invented spelling - egen påhittade stavning. (Trageton 2005, s.71)

”Egen påhittad eller påkommen stavning får en tydligare och mer varierad form i skrivningen på datorn än i handskrivningsutvecklingen.”(Trageton 2005, s.71) Med datorn är det mera fritt att skriva, då barnen ser bokstäverna framför sig på tangentbordet. När de sedan förstår kopplingen mellan ljud och bokstav, så vaknar intresset att kunna skriva egna sagor. Exempelvis *Vihet hus i spanien*. Barnet har ljudat rätt vi har ett *Vihet Vi har ett* men saknar dubbelkonsonanten då den inte hörs och samma gäller ordgränsen. Läraren kan ha svårt att läsa barnens påhittade stavning. Därför är det viktigt, att barnen läser upp sina sagor för läraren, för då kan de förklara hur de har tänkt.

7. Från sats till begynnande uppdelning mellan orden. (Trageton 2005, s.72)

Nu arbetar barnen med att få sammanhängande satser med hjälp av datorn. Men det är svårt att höra pauserna mellan orden. Därför är ordböckerna viktiga, då de hjälper barnen att se att det är mellanrum emellan orden och meningarna.

8. Temaorienterade texter. (Trageton 2005, s.72)

Barnen tycker, att det är roligare att skriva efter ett tema, då man samtalar om ämnet i sig och barnen får inspiration i vad alla berättar utifrån sina erfarenheter. Genom att experimentera beroende på vad det är för ämne, får barnen en bättre uppfattning och kan dra egna slutsatser. Barnen får en nära erfarenhet av temat, vilket gör det så mycket roligare att vilja återberätta med egna skrivna ord och att skriva korta små sagor eller berättelser kring temat. Det är mycket betydelsefullt att se barnens utveckling medan de laborerar med bokstäverna. Med ett gemensamt tema gjorde barnen egna läseböcker som de hade i läxa att ta hem till föräldrarna. Skrivningen går till så att barnen först skriver själva och därefter hjälper läraren till att renskriva barnens texter.

9. Brevskrivande utifrån ett bestämt tema. (Trageton 2005, s.73)

Här uppmuntras barnen att skriva tillsammans små brev till varandra. Detta för att visa konkret för barnen hur betydelsefullt det skrivna ordet är. Barnen ska lära sig att kommunicera muntligt och skriftligt. Allt barnen skriver är viktigt, och för att förstärka det blandar man in det skapande som blir en förlängning av barnens utveckling. Exempel på hur ord kan stavas vid denna fas och kopplat till tema natur, ”*fjällilal wacra och etär insectär däm can flyga*” (Trageton 2005, s.75).

10. Tema med matematik i centrum.(Trageton 2005, s.75)

Barnen leker mycket med siffror på datorn under första skolåret. Bokstäver och siffror utgör till en början ingen direkt skillnad. Genom att hitta på uppgifter med hjälp av matteboken kan barnen använda datorn som hjälpmedel.

11. Dikter som tema. (Trageton 2005, s.80)

Poesi ett bra tema för barnen eftersom det är korta meningar och texter med få ord. Poesi är kreativt och bra som uttryck för känslor plus att barnen kan laborera med språket genom rim och ramsor.

3.6 Sammanfattning

Här kommer jag att presentera en kort sammanfattning av de teorier och metoder som jag har presenterat ovan.

Teorierna

Behaviorismen där har man som utgångspunkt att människan ses som ett tomt kärl som ska fyllas på med kunskap. Barnens roll är att sitta passivt och bara ta emot lärarens kunskap utan att ifrågasätta. Det finns utrymme för samtal för att nå en djupare kunskap. Genom mycket repetition får barnen sin kunskap befast och kan på så sätt lagra den. Denna lagring av kunskap testas ofta genom prov för att kunna mäta barnens kunskaper och utveckling. Konstruktivismen baseras på barnens inre utvecklingsförlopp. De ses som aktiva kunskapssökande individer. Läraren skaffar sig en god inblick i barnens erfarenheter och kunskaper för att hjälpa dem vidare i sin utveckling. Den Sociokulturella teorin koncentrerar sig mer på den sociala miljön och vad barnen kan utveckla med hjälp av varandra. I denna teori är samtalen mellan läraren och barnen det centrala för lärande och utveckling.

Metoderna

När det gäller för metoderna Bornholm och Witting är det viktigaste steget att nå en fonologisk medvetenhet och sedan ordavkodning. Både Bornholmsmodell och Wittingmetoden bygger på att få barnen att förstå kopplingen mellan fonen(ljud) och grafem(bokstäver). För att barnen ska förstå kopplingen mellan fonem och grafem arbetar de med olika steg och varierande övningar för att de ska nå sin språkliga medvetenhet. Det som skiljer dessa två metoder åt konkret är två saker. I Bornholmsmodellen börjar barnen med att höra olika rim och ramsor för att lära sig den första bokstaven i ett ord, medan i Wittingmetoden, är det vokaler som är det första man ska lära sig samt ett antal konsonanter. Med hjälp av dessa bokstäver börjar barnen med att öva upp sin fonologiska medvetenhet. Det andra som skiljer dem åt är litteraturen. I Wittingmetoden finns det inga bilder till texterna utan de anses vara förvirrande och oftast feltolkade av barnen. Båda dessa metoder bygger på att man utgår ifrån delarna(bokstäver) till att bygga upp till helheten(ord). För metoder som LTG, Storboken och Trageton är det på motsatt sätt, då man utgår ifrån helheten(ordet) till delarna(bokstäver). För helordsinriktningen är det innehållet i läsningen, som det är viktigt och för ljudmetoden är det ordavkodningen som är mest väsentligt. LTG och Trageton bygger på att allt material som används i undervisningen är baserat på barnens egna talspråk och på individnivå.

Det som skiljer dessa två metoder åt är att i Trageton använder barnen en dator två och två som ett hjälpande verktyg för att börja skriva och läsa medan i LTG använder sig barnen av läraren som ett verktyg för att lära sig läsa och skriva i helklass. I Storboken finns det färdigt material för barnen att arbeta utifrån. Texterna i Storboken är korta och elevnära, bilderna används för att koppla till textens innehåll. Det som enar dessa tre metoder är samtalandet kring texterna och språket och att barnen arbetar med bokstäverna utan en särskild ordningsföljd. För att sammanfatta så arbetar alla metoderna med att utveckla barnens språkmedvetenhet och förståelse av språket fast på olika sätt. Bornholm och Witting börjar med smådelarna först för att sedan bygga upp till helheten. LTG, Storboken och Trageton arbetar mer utifrån barnens erfarenheter för att närma sig läs- och skriv, med helheten för att sedan ta smådelarna.

4. Tidigare forskning

4.1 A, B, C Miljöer

För att koppla till inläringsteorierna och olika inlärningsmetoder har jag läst en rapport från Skolverket, *Läs och skrivprocessen som ett led i undervisningen*, som handlar om en granskning av läs- och skrivprocessen i undervisningen. Rapporten utgår ifrån värdegrunden som beskrivs i läroplanen(Lpo94, Lpf94). Det viktigaste i granskningen är hur styrdokument och det vardagliga arbetet ger förutsättningar för utveckling av elevers läs- och skrivutveckling i olika ämnen och deras kunskaper i just dessa ämnen.(Skolverket 2000, s.3) I resultatet av undersökningen hittade man tre olika inlärningsmiljöer, kallas A-, B-, C- miljöer. Dessa tre miljöer kan man hitta i en och samma skola, så detta betyder att felet inte bara behöver ligga på organisationsnivå.

A – miljöer

Hur arbetar man i A- miljön?

- Man arbetar efter ämnesintrigerade teman. Mycket material hämtas ifrån biblioteket, mestadels faktaböcker i kombination till läromedel. Allt kunskapsstoff som används är baserat på barnens utvecklingsnivåer.
- Man arbetar mycket kring barnens egna producerade texter. Barnen har tillgång och god kännedom om olika slags texter.
- Gemensam högläsning och egen bänkbok.

Läsande och skrivande i en ”flerstämmig” miljö. (Skolverket 2000, s.8)

Arbetet bygger på barnens och lärarens erfarenheter. Ny kunskap blir till när allas erfarenheter lyfts fram i arbeten. ”Samtalande, lyssnande, skrivande och läsande går i varandra och befruktar varandra.” (Skolverket 2000, s.8) Barnen är engagerade och delaktiga i sina arbeten. Diskussioner lyfts fram och alla deltar och argumenterar för sin sak. Detta är en öppen dialog, vilket i sin tur leder till en språklig utveckling. Barnens texter och arbeten sätts ofta upp på väggarna i klassrummet för att få många olika slags mottagare till sina arbeten. Oftast är det lärare – barnen – lärare som är de primära mottagarna av barnens arbeten men andra klasser kan också vara med som mottagare och självklart också föräldrarna. All slags respons är viktig, oavsett om den kommer ifrån kamrater eller läraren. Responsen är nyttig för den som har arbetat. Barnen skriver ofta egna berättelser där de uttrycker med egna ord vad de känner och upplever. Hur mycket de har utvecklats i sitt språk syns i barnens texter. Barnen utbyter ofta tankar om varandras texter och hämtar också inspiration i varandras texter. Barnen kan använda sig av loggböcker eller dagböcker för att reflektera över sitt eget lärande, som sedan diskuteras med läraren.

B – miljöer

Hur arbetar man i B- miljön?

- I denna miljö så är inte tema ett väsentligt arbetssätt utan kan förekomma inom ett visst ämne.
- Man arbetar inte heller ämnesintegrerat som man gör i A – miljön.
- Man använder sig nästan enbart av läromedelsböcker som finns på skolan.
- De texter som barnen arbetar med är inte elevnära. I dessa texter kan inte barnen använda sig av sin fantasi.
- Det samtalas inte kring de texter som barnen har tillgång till. Barnen skriver inte heller mycket egna texter utan skriver mest av böckerna.
- Skönlitteratur är mest i egenskap av bänkbok.

Läsande och skrivande i en ”tvåstämmig” miljö. (Skolverket 2000, s.10)

Barnens delaktighet är stor och barnens egna initiativ besvaras på ett bra sätt. Lärarna försöker att anpassa arbeten, så att barnen kan koppla till sina egna erfarenheter genom olika slags övningar. Dialogen är delvis öppen mellan lärare och barn med inte mellan barn och barn och sedan lärare utan det blir en tvåstämmig kommunikation. Mottagare av barnens arbete är bara läraren och barnet själva. Läraren är den enda som ger respons på hur barnen arbetar och hur de läser. De texter barnen läser och skriver, är till stor del att återge vad andra redan har tänkt eller sagt. Det blir mycket avskrivning från tavlan och böcker och som ett komplement till arbetet är det olika färdighetsövningar för att mäta barnens kunskap. Det finns inte mycket till

utrymme för barnen att skriva egna texter. ”Nästan aldrig använder man samtalandet, läsandet, och skrivandet för att reflektera över vad man har lärt sig.”(Skolverket 2000, s.13)

C – miljöer

Hur man arbetar man i C- miljön?

- I denna miljö är det ämnessegregation, där varje ämne undervisas för sig. Man drar inga kopplingar mellan barnens erfarenheter och ämnena.
- I undervisningen används enbart läromedelsböcker. Barnens egna förmågor används inte, utan allt utgår ifrån vad som står i böckerna som sällan är på barnens språkliga nivå.
- Skönlitterära böcker används inte i undervisningen.
- Samtal och öppna dialoger mellan läraren och barnen existerar inte utan barnen arbetar tyst och enskilt i klassrummet.
- Läraren är den som leder undervisningen och bedömer barnen. Läraren är den enda mottagaren på barnens arbeten. Sällan får barnen gensvar på hur de läser eller skriver förutom när de gäller bedömning av rätt eller fel.
- Barnens arbetssätt att utveckla språket är baserat på färdighetsövningar, arbetsblad och arbetskort. Barnen tränas på enskilda situationer exempelvis rim och ljudlekar men dessa sätts inte in i ett sammanhang så att barnen förstår.
- Barnen får inget utrymme för att reflektera över vad de har läst eller skrivit. Egna producerade texter är väldigt stilenliga inom givna ramar. För det mesta skriver barnen av böckerna.

5. Metodbeskrivning

5.1 Metodval

I detta kapitel kommer jag att redovisa mitt val av undersökningsmetod. Jag har valt att en kvantitativ forskningsmetod i form av enkäter. ”Tekniken att låta en och samma fråga gå till flera personer har länge använts inom samhälls-, och beteendevetenskaperna.”(Ekholm, Fransson 1992, s. 78)

Jag har valt enkäter för att besvara min frågeställning kring vilka teorier och undervisningsmetoder lärare använder i skolan idag. Jag gjorde åtta frågor som är lätta att besvara. Anledningen var praktiska skäl, helt enkelt att, det inte skulle ta lång tid att svara. Enkäten skickades ut till olika utvalda pedagoger. Svaren som jag fick tillbaka sparade jag i en egen mapp, allteftersom pedagogerna svarade.

Anledningen till att jag har valt en kvantitativ undersökning istället för en kvalitativ är att jag kände att tiden inte räckte till att leta efter pedagoger som kunde ta sig tid att låta mig intervjua dem. Fördelen med att skicka enkäter via nätet var att jag sparade mycket tid. Nackdelen är att man aldrig vet säkert om pedagogerna tar sig tid att svara och sedan att vänta på att få in svaren. För att gardera mig valde jag därför tre olika kommuner istället för en, som jag hade planerat ifrån början. Frågorna i enkäten ville jag koppla till min litteraturundersökning.

Urval och representativet

Jag har skickat enkäterna via pedagogernas egna arbetsmail till tre olika kranskommuner runt Göteborg. Adresserna hittade jag på kommunernas hemsidor. Sammanlagt blev det 190 stycken pedagoger som ingick i min studie. Jag har också valt att bara skicka ut till pedagoger som arbetar i årskurs 1-2 då det är i mitt intresse att ta reda på hur de väcker läslust hos sina elever, genom hur de väljer att arbeta med läs- och skrivundervisningen med sina respektive klasser.

5.2 Genomförande

Först tittade jag på min frågeställning och vad jag hade för syfte med min undersökning. Sedan utformade jag frågorna så jag kunde återkoppla dem till min frågeställning. Jag ville att enkäten skulle vara lätt att svara och att den inte skulle ta lång tid att besvara samtidigt som jag får svar på min frågeställning. ”Att fasta svar så ofta utnyttjas vid enkäter beror på att det är enklare att bearbeta redan kategoriserade svar än att i efterhand hitta på kategorier för svar som olika svarare angivit.”(Ekholm, Fransson 1992, s. 79)

Därför valde jag att till varje fråga ha flera svarsalternativ, så att jag leder pedagogen till ett svar och på så sätt också försöker förhindra att frågorna misstolkas. För att försöka få en helhetsbild av pedagogen valde jag att fråga hur länge de har varit verksamma lärare. För att räkna ut ett resultat har jag valt att presentera svaren i procenttal. Jag har tagit fråga för fråga och räknat ut antal svar och omvandlat det till procenttal.

Av alla svarsenkäterna var det 80 pedagoger som har svarat. Varför så många inte svarade kan bero på olika orsaker, antingen att de inte har tömt sin brevlåda eller inte hade tid att svara. När jag jämförde svaren kunde jag se att vissa pedagoger hade svarat att de använde sig av två olika eller flera metoder i sin undervisning. Med hjälp av enkätundersökningen kommer jag att avgöra vilka metoder de kombinerar.

5.4 Etiska överväganden

Enkäterna som skickades ut var helt frivilliga att fylla i och helt anonyma, då jag bara hade ett namn och uppgift om kommun att gå efter. Det enda svarspersonerna behövde göra var att svara. När de hade fyllt i enkäten var det bara att skicka tillbaka den till min hotmail, för att skulle jag kunna sammanställa dem hemifrån. Jag nämner heller inte vilka skolor enkäterna har blivit skickade till och inte heller vilka kommuner jag har gjort mina undersökningar i. Detta för att svaren inte ska kunna identifieras av pedagoger på arbetsplatserna eller i kommunerna.

5.5 Studiens autenticitet

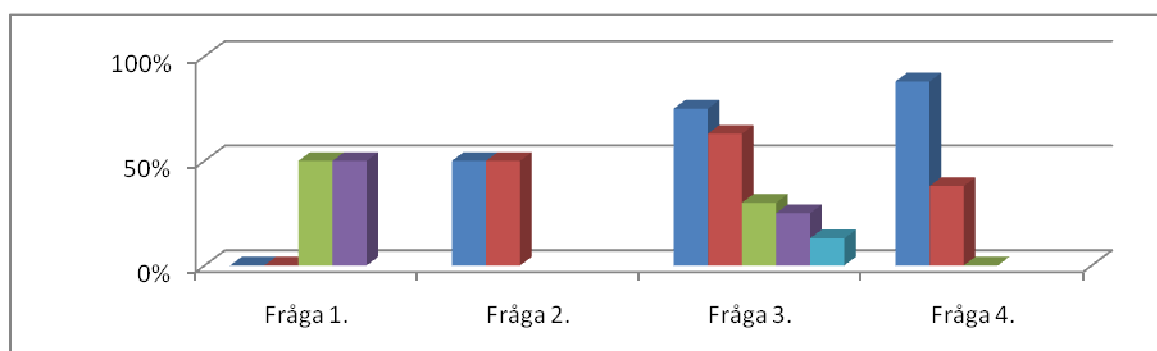
Validitet handlar om i vilken utsträckning man faktiskt mäter och beskriver det man avsett att undersöka inom forskning och mätningssammanhang. (Andersson, Fejes 2010, s.10) I denna undersökning har jag valt enkäter som mätinstrument. Det är en väldigt liten risk att misstolka enkätfrågor beroende på vad för slags frågor man ställer. Det blir en större risk om man använder sig av öppna frågor som exempelvis när svararen själv ska formulera sitt svar. För att inte riskera att mina frågor skulle misstolkas av pedagogerna, använde jag mig av färdiga svarsalternativ, alltså fasta svarsalternativ som presenterades i omedelbar anslutning till frågan. Svararen kunde sätta ett kryss på det svar som passade. (Ekholm, Fransson 1992, s.79)

Detta gjorde att det blev mycket enkelt att sammanställa svaren på enkäterna och koppla svaren till mina frågeställningar, vilket är syftet med min undersökning. Jag har försäkrat pedagogerna om de etiska principerna, alltså att undersökningen skulle förbli anonym och att inga pedagogers namn och skola skulle nämnas i mitt arbete. Därför anser jag att jag har strävat efter en bra validitet i min undersökning. Jag sätter min tillit till att alla pedagoger har svarat uppriktigt och sanningsenligt. ”Enkättekniken förutsätter att man kan lita på människor.”(Ekholm, Fransson 1992, s.88)

6. Resultat

I detta kapitel ska jag presenteras resultatet av undersökningen.

Tabell1. Procentuell fördelning av enkätsvar på fråga 1-4

Fråga 1.

Min första fråga syftade till att ta reda på vilka teorier pedagogerna använde sig av i klassrummet. 50 % av alla pedagoger som svarade på enkäten valde svarsalternativet att de använde sig av den Sociokulturella teorin i klassrummet(se tabell 1). Detta säger mycket om vilken syn pedagogerna har på lärandet. Dessa pedagoger anser att den sociala miljön är en viktig del av barnens utvecklingsfas. Dock var det lika många pedagoger som inte visste vilken teori de använder sig av i klassrummet. Detta kan bero på olika orsaker, att de antingen inte förstått frågan eller så vet de inte riktigt vilken teori eller teorier de använder.

Fråga 2.

Sedan ville jag ta reda på vilken inriktning på läs- och skrivmetoden pedagogerna använde. 88 % av pedagogerna svarade att de använde sig av helordsinriktning och lika många svarare på ordavkodningsinriktning. Anledningen är att 75 % kryssade i båda rutorna så med detta resultat förstår jag, att de flesta pedagoger använder sig av kombinerade inriktningar beroende på vilken barngrupp de har.

Fråga 3.

Syftet med min nästa fråga var att ta reda på vilka metoder pedagogerna använde sig av för att utveckla barnens läs- och skrivutveckling. 75 % använder sig av LTGmetoden. Läsning på talets grund (LTG) är den metod, som pedagogerna använder sig mest av enligt min undersökning. Undervisningsmetoden är baserad på barnens egenhändigt producerade texter, som de dikterar för pedagogen.

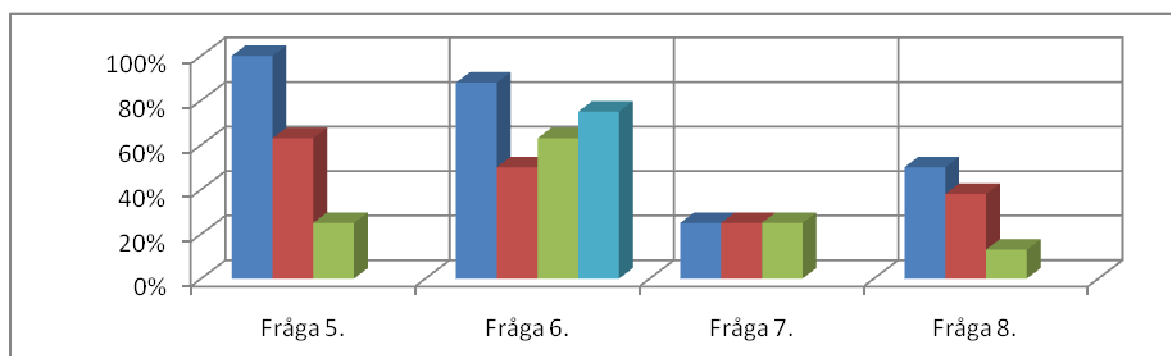
63 % kryssade för att de använde Tragetonmetoden, vilket visar hur datorn som hjälpmedel har fått ett starkt fäste i skolan. I denna metod är det barnen själva som upptäcker bokstäverna, arbetar i par framför datorn och tar sig igenom alfabetet. Pedagogen finns bara i bakgrunden som sekreterare.

Av den s.k. Storbokenmetoden, svarade 30 % av pedagogerna, att de använde denna metod. Storboken är ett färdigställt material som pedagogerna använder tillsammans med barnen och som innebär, att de läser sig till skrivning. De metoder som lärarna minst använde var Bornholm med 25 % och Witting med 13 %.

Fråga 4.

Denna fråga handlade om barnen var delaktiga i arbetssättet. 88 % av pedagogerna svarade ja, och 38 % svarade delvis. Anledningen till att jag ställde denna fråga var, att jag ville ta reda på hur mycket barnen får vara delaktiga i undervisningen. En viktig del av den frågan var också hur interaktionen mellan barnen och pedagogen i klassrummet fungerar. I ett klassrum där barnens samtal och tänkande anses viktiga, visar också vilken syn på lärande pedagogen har.

Tabell 2. Procentuell fördelning av enkätsvar 5-8

Fråga 5.

Denna fråga handlar om hur pedagogerna utvärderar barnens utveckling. 100 % använder sig av diagnoser. Diagnoser används för att mäta var barnet befinner sig i ett enskilt ämne. 63 % gör eget material beroende på syftet av utvärderingen. Detta material är ett underlag för att kunna göra en snabb utvärdering av var barnet befinner sig. Då kan pedagogen ofta göra små

tester för att se om barnet har utvecklats. Detta är ett bra exempel på hur man kan fånga upp barn som ligger i riskzonen och tidigt gå in och stödja dem. 25 % använder sig av Bornholms läs- och skrivutvecklingsschema. Detta schema har tydliga steg för pedagogen att följa upp barnet och barnet har även ett eget schema som de går efter för att följa upp hur långt barnet har kommit i sin t ex bokstavutveckling.

Fråga 6.

Sedan ville jag veta hur ofta pedagogerna kartlägger sina elever. 88 % svarade att de gjorde utvärderingar två gånger per termin, 50 % svarade att de gjorde en gång per termin, 63 % svarade att de gjorde en gång i månaden och 25 % en gång i veckan.

Fråga 7.

Nästa fråga handlar om att ta reda på hur pedagogerna har varit verksamma som lärare. Jag valde att ha från 30års erfarenhet som pedagog till 5år. I alla åldrar var det lika många som hade varit verksamma, 20 % av pedagogerna svarade att de hade arbetat som lärare i 30, 20, 10 och 5år.

Varför jag ville veta detta, var för att se om det skulle skilja mycket i arbetssätet beroende på antalet år de hade varit verksamma. Efter att ha tittat närmare på hur de hade svarat på fråga nr 3, så kunde jag se att de som arbetat i 20-30 år hade kryssat på flera metoder. Min slutsats är att pedagogerna som har mest erfarenhet, dvs. undervisat flest år, även var de som kombinerade flest metoder i klassrummet. Dessa lärare hade svarat att de använde sig av LTG, Trageton och Storboken. De som hade arbetat i 5-10 år använde sig mest av två metoder, LTG och Trageton. Det tyder på att ju fler år man har varit verksam som lärare, desto mer kunskap och erfarenhet har man av metoderna och då, också kan kombinera fler metoder i sina klassrum.

Fråga 8.

Denna fråga avser att ta reda på om pedagogerna trivdes med sitt arbetssätt eller om de hade haft möjligheten att de förändra den. 50 % svarade nej, de ville inte förändra sitt arbetssätt. 38 % svarade ja, dvs. att de gärna skulle vilja ändra om de hade en mindre barngrupp. Andra svarade att de utvecklas hela tiden som pedagoger, så därför förändras också deras arbetssätt. 13 % visste inte om de ville förändra sitt arbetssätt. Till denna fråga kunde jag ha haft en följdfråga med varierande alternativ för att ta reda på mer hur pedagogerna skulle vilja förändra sitt arbetssätt.

7. Diskussion

I detta kapitel diskuteras resultaten av enkätundersökningen med anknytning till de teorier och metoder kring läs- och skrivutveckling, som jag har sammanfattat i kapitel 2 och 3.

Genom språket kommunicerar vi med andra människor. Genom att interagera med varandra lär vi oss och utvecklas. Kunskap blir synlig genom hur vi använder vårt språk. Därför är ett av skolans viktigaste uppdrag att skapa goda möjligheter för elevernas språkutveckling. Detta kan vi göra genom att arbeta på ett visst sätt i klassrummet. 50 % av alla pedagoger som svarade på enkäten arbetar utifrån det Sociokulturella perspektivet. Denna teori är den som

tydligt betonar hur viktigt det är med språket. ”Språk och kommunikation är inte bara ett medel för lärande utan själva grundvillkoret för att lärande och tänkande skall kunna ske.”(Dysthe 2003, s.48)

Vi lär oss tidigt att använda språket för att kommunicera och påverka andra. Enligt det Sociokulturella perspektivet människans förutsättningar för lärande och utveckling beroende av kommunikativa skeenden och därmed är allt lärande socialt. Det sker genom interaktion mellan läraren och barnen och genom att delta i olika dialoger som sker i klassrummet. 75 % av alla pedagoger som svarade på enkäten, arbetar med LTGmetoden. Denna metod bygger på barnets eget talspråk och används som i undervisningen för att lära ut läs- och skrivmoment. Under hela processen arbetar pedagogen tillsammans med barnen i en genomsam kommunikation. Via dessa samtal formas barnens ord till små texter som uttrycker barnens erfarenheter och upplevelser som sedan skrivs ner i ord och meningar.

63 % av pedagogerna arbetar med Trageton i sina klassrum, och denna metod bygger också på den kommunikativa miljön. I denna metod spelar också leken en viktig roll, då barnen som arbetar två och två, använder datorn som verktyg för att lära sig bokstäver och att skriva dem. Vygotskij betraktar fantasi som en förmåga att kombinera erfarenheter, känslor och tankar.(Dysthe 2003, s.87) Ur dessa tankar uppstår utveckling. Alla metoder, oavsett om de är helords- eller avkodningsinriktade, allt utgår från tanken att lärande sker i kommunikation med andra. Utan den kan vi inte samtala med varandra och utan samspråk uppstår inget lärande. Vägarna till att lära sig att läsa och skriva kan se olika ut för olika barn, men till slut knäcker de läs- och skrivkoden.

50 % av pedagogerna som svarade på enkäten visste inte vilken teori de använde sig av i klassrummet vilket är egendomligt, då 75 % svarade att de använder LTG och Trageton som undervisningsmetod i enkäten. Utan teori blir skolans verksamhet planlös, då den är ett hjälpmedel i vardagsarbetet (Längsjö, Nilsson 2005, s 125). Med detta tror jag att teorin finns som en grund, som vi lärare skall följa och ha med oss i bakhuvudet när vi undervisar barnen. Anledningen till att så många pedagoger inte vet vilken teori de undervisar efter, kan vara att de inte har förstått frågan, eller att de inte har förstått teorierna och därför inte vet vilken de ska välja. Att välja teori innebär inte att koppla den till en viss metod, utan teorierna finns som en vägledning i hur man kan arbeta med undervisningsmetoderna. Teorierna definierar hur pedagogen ser på lärande. 50 % av pedagogerna ser på lärande ur ett Sociokulturellt perspektiv, medan 50 % inte vet vilken teori de arbetar efter.

Här presenteras en sammanfattning av min enkätundersökning och mina litteraturundersökningar med Skolverkets *Läs- och skrivprocessen som ett led i undervisningen* forskningsrapport.

Av min enkätundersökning blev resultatet att, 50 % av pedagogerna arbetar efter den Sociokulturella teorin. Denna teori är den som jag finner mest lik A- miljön från Skolverkets rapport. De har samma utgångspunkt på hur lärande skall gå till i klassrummet. Båda anser att lärande går bäst till när ”Samtalande, lyssnande, skrivande och läsande går i varandra och befruktar varandra.”(Skolverket 2000, s.8) 88 % av pedagogerna svarade att barnen är delaktiga i sin undervisning. Med detta resultat av min undersökning anser jag, att de har anammat det Sociokulturella perspektivet, där lärande förutsätter en social natur och en process där barn växer in i det intellektuella liv som människor omkring dem lever(Dysthe 2003, s.83). Barn som är delaktiga i sitt arbetssätt i skolan är också medvetna om vad de lär sig. Barnens egna erfarenheter spelar en viktig roll, vilket reflekteras i metoderna LTG och Trageton tydligaste.75 % av pedagogerna svarade att de använde båda metoderna i sin undervisning. Metoderna bygger på barnens egna erfarenheter av språket som utgångspunkt

för att lära ut läs- och skrivmomentet i skolan. I Trageton metoden skriver man till läsning och i LTGmetoden läser man till skrivning. Båda börjar med barnens egna erfarenheter av språket, som sedan utvecklas vidare till riktig läsning och skrivning.

Av min undersökning var det 38 % som svarade att barnen var delvis delaktiga i sitt arbetssätt. Detta svar kopplar jag till B-miljön, då dialogen inte är lika öppen som i A- miljön, vilken är två stämmig (Skolverket 2000, s.10) och samtalen går från pedagog till elev. Barnens interaktion med varandra utnyttjas inte för lärande och därmed kan inte barnens egna erfarenheter lyftas fram som en del av undervisningen. Detta skulle jag kunna koppla till Piagets stadieteori, där barnet under det första skolåret inte är moget nog att kunna reflektera över sitt eget lärande, utan ska vägledas av pedagogen. Som slutresultat av de svaren som pedagogerna gav mig, kunde jag inte fastställa att det fanns någon C- miljö i de kommuner jag undersökte. Jag vill dock understryka att detta självklart är min tolkning av svaren på enkätundersökningen och inte en absolut sanning om hur pedagogerna undervisar eller vilken klassrumsmiljö de har.

Slutdiskussion

Resultaten i min undersökning visar vilka teorier och metoder pedagogerna har valt att arbeta efter. De flesta pedagoger är verksamma med LTG och Tragetonmetoderna, som är helordsorienterade undervisningsmetoder. Samtidigt svarade lika många att de använder ordavkodningsinriktning, i sin undervisning, vilket tyder på att pedagogerna kombinerar metoderna beroende på vilka barngrupper de har. Pedagogerna har valt att arbeta efter ett Sociokulturellt undervisningsperspektiv. Där tar man hjälp av gruppens kunskaper för att vidareutvecklas, där det sociala samspelet mellan barnen och läraren är centralt för lärande. Denna studie har bidragit till att ge mig en förståelse för vilka teorier och metoder pedagogerna använder, samt ökat min medvetenhet för hur viktigt det är att veta grunderna för vad teorierna står för.

Betydelse för lärarna

Min uppsats är viktig för nya kommande lärare, då de kan ta del av de fem vanligaste undervisningsmetoderna Bornholm, Witting, LTG, Trageton och Storbokenmetoderna och använda uppsatsen som motivation för att själva testa de olika undervisningsmetoderna ute på sina VFU-platser. Den ger också en fördjupning av hur viktigt det är med Behaviorismen, Konstruktivismen och de Socio- kulturella teorierna som finns bakom utvecklingen av undervisningsmetoderna. För pedagogerna som har varit verksamma i många år kan min uppsats användas för att friska upp minnet av de olika teorierna och undervisningsmetoder vilket kanske kan ge inspiration till att använda en ny undervisningsmetod i klassrummet.

8. Fortsatt forskning

Eftersom jag i min undersökning inte samtalade direkt med pedagogerna, utan endast har fått ta del av svaren i enkäten, kan jag naturligtvis inte återge en verklig bild av hur de arbetar i klassrummen. Jag har fått ta del av vilka teorier och metoder som lärarna uppger att de använder, men inte studerat hur de rent praktiskt undervisar enligt dessa metoder. Enkäten visar inte exempelvis vilket material de använder och hur de använder det, eller om hur de använder sig av samtalen och hur de i så fall integrerar det i lärandet.

Mitt förslag till att kunna gå vidare utifrån min undersökning, är således att göra observationer och att intervjua pedagogerna och sedan koppla det till enkätundersökningen, för att få en mer sammanhängande bild av hur pedagogerna arbetar och hur undervisningen bedrivs i skolorna.

Litteraturförteckning

Björk, Maj& Liberg Caroline (2006) *Vägar in i skriftspråket* Stockholm: Natur och kultur

Claesson, Silwa (2002) *Spår av teorier i praktiken* Studentlitteratur

Dysthe, Olga (2003) *Dialog, samspel och lärande* Lund: Studentlitteratur

Ekholm, Mats& Fransson, Anders (1992) *Praktisk intervju teknik* Göteborg: Norstedts

Larsson, Lotty & Naucér, Kerstin& Rudberg, Lili-Ann (1992) *Läsning och läsinlärning* Lund: Studentlitteratur

Leimar, Ulrika (1974) *Läsning på talets grund* Lund: Bröderna Ekstrands

Lundberg, Ingvar& Herrlin, Katarina (2007) *God läsutveckling* Stockholm: Natur och kultur

Längsjö, Eva& Nilsson, Ingegärd (2005) *Att möta och erövra skriftspråket* Lund: Studentlitteratur

Skolverket (2000) *Läs- och skrivprocessen som led i undervisningen* Örebro: Liber

Stensson, Britta (2006) *Mellan raderna* Göteborg: Daidalos

Trageton, Arne (2005) *Att skriva sig till läsning* Nacka: Liber

Trost, Jan (2007) *Enkätboken* Lund: Studentlitteratur

Witting, Maja (1985) *Metod för läs- och skrivinlärning* Falköping: Gummessons

Kursplaner

Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo94.
Stockholm: Skolverket (www.skolverket.se/publikationer, 21/10-10)

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet Lgr 11. Stockholm: Skolverket
(www.skolverket.se/publikationer, 2011)

Bilaga 1

Enkät

1. Vilken undervisningsteori genomsyrar din undervisning i klassrummet?

Behaviorismen

Kognitivismen(Piaget)

Sociokulturella(Vygotskij)

Vet ej

2. Vilken/vilka metoder använder du för att utveckla läs-/skrivlusten hos dina elever?

Avkodning

Helord

3. Vilken/vilka?

Bornholm

LTG

Trageton

Witting

Storboken

4. Är eleverna delaktiga i arbetsättet?

Ja

Nej

Delvis

5. Hur kartlägger du dina elever?

Bornholms

Diagnoser

Eget

6. Hur ofta?

1gång/termin

2 gånger/termin

1gång/månaden

1gång/veckan

Annat

7. Hur länge har du arbetat som lärare?

30år

20år

10år

5år

8. Skulle du vilja förändra ditt arbetsätt om du fick möjligheten?

Ja

Hur?

Nej

Vet ej